

SXEDIO.331

10.5.1956: Ο ΑΝΤΡΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΑΦΟΥ ΚΑΤΑΔΙΚΑΖΕΤΑΙ ΣΕ ΘΑΝΑΤΟ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΠΟΠΕΙΡΑ ΕΝΑΝΤΙΟΝ ΒΡΕΤΤΑΝΟΥ ΠΟΛΙΤΗ ΚΑΙ ΑΠΑΓΧΟΝΙΖΕΤΑΙ

Ο Αντρέας Δημητρίου γεννήθηκε στις **18** Σεπτεμβρίου, **1934** στον Άγιο Μάμα της επαρχίας Λεμεσού.

Γονείς του η Ευδοκία και ο Δημήτρης που είχαν ακόμα δυο παιδιά, το Σάββα και την Ελένη.

Σε ηλικία πέντε χρόνων έχασε τον πατέρα του και η μητέρα του ξαναπαντρεύτηκε.

Το **1947**, ένα χρόνο μετά που τέλειωσε το δημοτικό, αποχαιρέτισε τη μητέρα του και το θετό του πατέρα και πήγε στην Αμμόχωστο όπου ρίφθηκε στη βιοπάλη.

Εργάστηκε κοντά σε κάποιο συγχωριανό του και αργότερα προσελήφθη οδηγός στην εταιρεία KEAN.

Αναμίχθηκε στο εργατικό κίνημα και έγινε πρόεδρος των Νέων Συντεχνιών της Αμμοχώστου και εντάχθηκε στην ΕΟΚΑ.

Στις **27** Νοεμβρίου, **1955**, στις δέκα το βράδυ μόλις είχε τελειώσει η βραδινή παράσταση στον κινηματογράφο Χατζηχαμπή στην Αμμόχωστο και ο κόσμος άρχισε να ξεχύνεται στους δρόμους.

Ο Ανδρέας Δημητρίου παραμόνευε κάπου με το πιστόλι στο χέρι κι έβαλε εναντίον του βρετανού πολίτη Τεϋλор τον οποίο τραυμάτισε.

Ο Δημητρίου έσπευσε ν' απομακρυνθεί και τότε διερχόμενη περίπολος τον κάλεσε να παραδοθεί. Σαν αυτός αρνήθηκε πυροβολήθηκε και τραυματίστηκε στο χέρι και συνελήφθη.

Ο Δημητρίου μεταφέρθηκε με ελικόπτερο στο Νοσοκομείο Λευκωσίας και από εκεί στις Κεντρικές Φυλακές.

Ο ίδιος περιέγραψε ως εξής τις πρώτες του στιγμές που πέρασε στο κρατητήριο σύμφωνα με το συγχωριανό του και φίλο του Στέλιο Παπακώστα (**Times of Cyprus** τεύχος **16**):

"Οραματιζόμουν, έβλεπα τη λευτεριά με αγγελική μορφή να στέκει μπροστά μου και να μου χαμογελά. Είχα την εντύπωση πως ήμουν ελεύθερος γιατί ένοιωθα τη λευτεριά δίπλα μου. Στην πραγματικότητα ήμουν κλεισμένος στις σκλαβιάς το ανυπόφορο κλουβί. Άκουσα τη λευτεριά να μου λέει με τη γλυκειά της φωνή; Νίκησες, είσαι ελεύθερος.

Το πληγωμένο μου χέρι είχε πάψει να με πονάει και σιγά σιγά σαν να μη μου συνέβαινε τίποτα το σοβαρό παραδόθηκα σ' έναν ήσυχο ύπνο".

Όμως ο Στέλιος Παπακώστας που έζησε από κοντά και τις τελευταίες στιγμές του φίλου του πρόσθεσε:

"Πέρασαν δεκαπέντε μέρες από τη σύλληψη του Αντρέα Δημητρίου. Στις δεκατρείς του Δεκέμβρη τον παρουσιάζουν στο δικαστήριο για την προανάκριση της υποθέσεως του. Κατά τις τέσσερις της ίδιας μέρας μια μπόμπα βρίσκεται τυλιγμένη σε μια εφημερίδα σ' ένα από τα δωμάτια του συγκροτήματος των δικαστηρίων.

Την προανάκριση ακολούθησε η δίκη ενώπιον του ανωτέρου δικαστηρίου. Νέου είδους υπόθεση, νέος δικαστής, νέοι νόμοι. Όλοι περίμεναν με ενδιαφέρον την απόφαση και περισσότερο απ' όλους η τυραννισμένη μάνα του Δημητρίου.

Το τραύμα του Αντρέα δεν είχε κλείσει γι' αυτό και τον οδήγησαν στο δικαστήριο χωρίς χειροπέδες.

Η κατηγορία βασιζόταν στο άρθρο **25** των κανονισμών εκτάκτου ανάγκης και για το αδίκημα προνοείτο η ποινή του θανάτου.

Σε λίγες μέρες η δίκη είχε τελειώσει. Εμεινε μόνο η απόφαση.

Ο δικαστής ρώτησε τον κατηγορούμενο αν ήθελε να πει τίποτε για να μη καταδικαστεί. Ο Αντρέας απάντησε: "Τίποτε". Και ο δικαστής συνέχισε: "Το δικαστήριο σε βρίσκει ένοχο και σε καταδικάζει στην εσχάτη των ποινών".

Σαν κεραυνός πέσανε τα λόγια τούτα στη μητέρα και τ' αδέρφια του Αντρέα. Σε λίγο η αίθουσα του δικαστηρίου αντηχούσε από σπαρακτικά κλάματα.

Αξιοθαύμαστο όμως ήταν το θάρρος με το οποίο το παλικάρι άκουσε τη θανατική του καταδίκη. Στα χείλια του διαγραφόταν ένα χαμόγελο. Εκείνη τη στιγμή σίγουρα θ' αντίκρουσε ξανά τη λευτεριά να του χαμογελά. Σήκωσε το χέρι και χαιρέτισε από μακριά τη μητέρα του και τ' αδέρφια του.

Αρκετές μέρες πέρασαν από τη μέρα της θανατικής του καταδίκης. Στο διάστημα αυτό ο Αντρέας δέχθηκε πολλές επισκέψεις. Ολοι όσοι τον έβλεπαν θαύμαζαν την ψυχραιμία του και τη δύναμη της ηρωϊκής του ψυχής.

Ωσπου η μέρα που η υπόθεση του θα εξεταζόταν από το εφετείο έφθασε.

Η έφεση απερρίφθη γιατί όπως δήλωσαν οι δύο Εφέτες Ζεκιά και Ζαννεττίδης, η υπόθεση ήταν πολύ καθαρή, η ενοχή του κατηγορουμένου βέβαια και η καταδίκη του δίκαιη.

Ακόμα μια ευκαιρία είχε χαθεί. Ο Δημητρίου ζήτησε, τέλος, χάρη από τον Κυβερνήτη.

Στις οκτώ του Μάη, ανήμερα της Παναγίας, ο Χάρτιγκ έβγαλε απόφαση. Ο Αντρέας Δημητρίου και ο Μιχαλάκης Καραολής έπρεπε να εκτελεσθούν.

Οι μαύρες μέρες ήλθαν για την τυρανισμένη Ευδοκία. Μια ειδοποίηση από τη Λευκωσία την καλεί στην πρωτεύουσα να δει το γιο της. Ήτανε Τρίτη, και Τρίτη δεν επιτρέπονταν οι επισκέψεις. Κάτι κακό έβαλε στο νου της κι η καρδιά της άρχισε να τρέμει σαν περιστέρι στα νύχια του αητού.

Εφθασε στη Λευκωσία και τράβηξε μαζί με άλλους συγχωριανούς για τις φυλακές. Οι φρουροί την μπάσανε στο κτίριο. Κι εκεί της ανήγγειλαν το θλιβερό μαντάτο.

Κλαίοντας και μισολιπόθυμη η δύστυχη μάνα σύρθηκε μέχρι το κελλί του παιδιού της. Ήταν κλειστό. Ζήτησε να την αφήσουν να δει τον Αντρέα της, ζήτησε άδεια από τον Αϊρονς, το διευθυντή των φυλακών. Η απάντηση ήταν "οχι".

Ξάφνου ακούστηκε η φωνή του Αντρέα: "Μη κλαίτε και μη με ντροπιάζετε. Δεν είμαι τύραννος.

Πατριώτης είμαι και γι' αυτό πεθαίνω. Πεθαίνω για τη λευτεριά της Κύπρου μας. Νάστε περήφανοι γιατί πεθαίνω και για τα πιο μεγάλα ιδανικά. Τί θα κέρδιζα αν ζούσα κι ογδόντα κι εκατό χρόνια. Πάλι θα πέθαινα. Θα πέθαινα μάλιστα άδοξα. Σε σας μένει ν' ακολουθήσετε το παράδειγμά μου, αν αγαπάτε τη λευτεριά".

Η μισή ώρα που μπορούσαν να μείνουν κοντά του είχε τελειώσει. Φύγανε για να τον επισκεφθούν την άλλη μέρα, που θα ήταν και η τελευταία του.

Την άλλη μέρα θα τον επισκέπτονταν δυο φορές. Στις επτά το πρωί και στις τέσσερις και μισή το απόγευμα.

Στις επτά την Τετάρτη ήταν κοντά του και ο Δημητρίου τους παρηγορούσε και πάλι με λόγια που δεν φανταζόταν κανείς πως θα μπορούσαν να ειπωθούν από έναν άνθρωπο που βλέπει μπροστά του το μνήμα του και την κρεμάλα να τον περιμένουν.

Το απόγευμα έφθασε η μητέρα, τ' αδέρφια του κι ο γαμπρός του. Τον βλέπανε τελευταία φορά. Θέλανε να τον σφίξουν στην αγκαλιά τους μα τους χώριζαν τα σιδερένια κάγκελα. Μίλησε ο Αντρέας:

"Η ώρα του θανάτου μου πλησιάζει. Πάψετε, λοιπόν, να κλαίτε, θέλω να θυμάστε τα τελευταία μου λόγια. Σε σένα Βύρωνα, γαμπρέ μου, σου εμπιστεύομαι την αδερφή μου κι ελπίζω να την προστατεύσεις σαν τίμιος κι αληθινός άντρας. Το μόνο που λυπούμαι είναι που δε θα δω την Κύπρο μας ελεύθερη. Καλά μου αδέρφια, αγαπημένα μάνα, μη λυπάστε που πεθαίνω, γιατί πεθαίνω σαν άντρας. Σας εύχομαι να ζήσετε ελεύθεροι. Χωρίς θυσίες δεν κατακτιέται η λευτεριά. Ελπίζω να είμαστε οι πρώτοι και οι τελευταίοι.

Πριν φύγετε από κοντά μου θα σας ζητήσω μια χάρη. Όταν, στην Κύπρο μας, ανατείλει ο ήλιος της λευτεριάς να μεταφέρετε τα κόκκαλα μου στο χωριό που γεννήθηκα, που ανατράφηκα, που χάρηκα, τα παιδικά μου χρόνια. Να τα βάλετε κοντά στα κόκκαλα του πατέρα μου που θα με περιμένει. Ο θάνατος δεν με φορβίζει γιατί η ζωή είναι περιττή μέσα στη σκλαβιά.

Ζήτω οι αγωνιστές της λευτεριάς. Ζήτω η λευτεριά.
Για σας.

Απάντησε η μάνα:

" Στην ευχή μου γιε μου, πρόσεξε νάχεις θάρρος
ως το τέλος. Μη γίνεις προδότης. Καλύτερα ο θάνατος
παρά προδότης".

Χωρίσανε.

Και τα μεσάνυκτα οι φυλακές κουνήθηκαν
συνθέμελα από τραγούδια και ζωτηκραυγές. Δυο
παλικάρια (ο Αντρέας Δημητρίου και ο Μιχαλάκης
Καραολής) βιάζονταν προς το θάνατο με ολόρθα τα κορμιά
και φωτισμένα τα πρόσωπα.